

un mot importantíssim, certament, però no romànic ni va passar mai al cat. o l'occità. Altrament, al capdava, *band* 'lligam' no és pas el mateix que 'llibant'.

El gr. *λύαξ*, -άυτος, pròpiament era 'corretja, cingla', i va passar a «cordage, câble» ja en Apolloni de Rodes (d'on *AMANT*): hauria donat **limant* per encreuament amb *LIGAMEN* o per aglutinació de l'article? Des d'aquí caldria postular encara dissimilació *m-n* > *b-n*. Hi podem oposar les mateixes objeccions que acabem de fer valer contra la combinació germànica; encara cal observar que *λύαξ* tenia i breu segons les escansions dels poetes i l'etimologia (i ho comprova el seu descendent romànic *emant* > *AMANT*), altre detall que no lliga. No hi adobaríem res si postulàvem (tenint en compte que el gr. *λ* ve de *sr*, segons fonètica i segons el parentiu amb la família del scr. *syāti* 'ell lliga' i ll. *suere*) un sorotàptic **SIMANT*- germà del mot grec, amb transglutinació de *s* en *l* i els fenòmens ja al·ludits: hi cregui qui vulgui, el fet és que són combinacions massa forçades. Seguint la veta dels encreuaments: ¿pensaríem, doncs, en una combinació del cat. *lligam* amb *tibant* 'tens'? Però aquí començaríem pel fet que *TIBANT* és català i no occità, i no sembla ser una creació gaire antiga: però, sobretot, ni *tibant* ni *lligam* volen dir el mateix, ni són d'igual categoria gramatical que *llibant*.

La conclusió és que tot i haver-hi rumiat llarg temps no es veu altra pista raonable que la que vaig assenyalar en el *DCEC/DECH*. Puix que la llengua d'oc és, encara més que el català, el domini romànic on el mot s'usa fora de l'esfera nàutica, es podria sospitar que allà tingui arrels més fondes que enlloc: «mi menon au campèstre / em' un *liban au coust*» (o sigui 'al dit xic') versos que el *TdF* cita del felibre d'Ais-en-Provenço M. Bourrelly, on l'humorista fent-ho rimar amb *cabestre*, compara un infeliç amb l'ase que porten als regadius fermat amb un *llibant*. Potser, doncs, fou allà la pàtria primera del mot, o almenys una àrea des d'on s'expandiria, reforçant la saba que ja tenia en la nostra llengua.

Amb aquests antecedents em sembla significativa la coincidència amb Anjou *limande* «branche de saule que l'on attache pour renforcer la haie; lien pour les fagots», Vendôme id. «gaule longue et flexible», Loches (Indre-et-Loire), id., «clôture de bruyère coupée», pertanyents al tipus *limanda*, -*ande*, que s'estén pels patuesos de l'Oest, Centre i Sud de França amb significats variis com «pièce de bois plate et étroite» [1319], 'prestatge, post de fusta en un armari' [1491 i S. xvi en docs. de Limoges; *Bull. Soc. Arch. et Hist. du Lim.* lv, 574; *Rom.* xxxv, 479; *RLR* xxxv, 403ss., i avui general en llengua d'oc].⁷ Ara bé per al nostre propòsit té interès cabdal de veure que en part assumeix forma masculina: Baretja, Gavarnia i Lavedà en general *liman*, o *limandet* «gardemanger du pâté» (Schmitt, *Terminologie Pastorale dans les Pyr. Centrales*, 14; Lespy, Palay), Montauban *limandoû*, -*andet* «buffet de cuisines» (*VKR* vi, 48), Carci *limandou* m. «petite armoire»: *dins lou limandou n'a pas un soul lençol*, H. Lacombe (*TdF*).

Els estudiosos del lèxic gallo-romànic estan d'acord generalment que *limanda* 'llenca de fusta, prestatge' pot ser una aplicació figurada del nom del peix *limande* (*Pleuronectes limanda*) 'espècie de palaia o de llenguado' (cf. *RDR* i, 439; *REW*, 5057), peix conegut per la seva forma llarga i aplatada, com mostra la comparació francesa *plat comme une limande* (Riegler, *ARom.* xxi, 413); com que d'altra banda són coneguts el llenguado i la palaia per llur flexibilitat, és natural que es vagi aplicar *limanda*, per una part a una serp (Llemosí, S. xii: *PSW* iv, 401), i per l'altra a una «gaule longue et flexible» i a un «lien pour les fagots». Ara bé en aquest últim sentit, el masculí *liman(d)* pogué passar fàcilment a *liban* per dissimilació.

Quant a l'origen últim hi ha almenys bona base semàntica per a veure-hi un derivat del romànic *lima*. I això en un doble sentit. Com proposa Bloch, el fr. ant. *lime* [1280], nicenc i it. *lima* 'palaia', podria ser el mateix que *llima* 'instrument de llimar', a causa de la rugositat de la pell d'aquest peix (cf. cast. *LIJA*, *DCEC/DECH*), que es distingeix per les seves «squamae minutae», segons Carus,⁹ «més fortes i unides que les del llenguado» (*DAcEsp.*, s. v. *platija*). Però també es pot pensar en l'altra *llima* 'espècie de llimona'. Car aquest peix sembla ser el mateix que el que en gall.-port. i fins en cast. s'anomena *acedia*, nom que s'explica, com diu M. Sarmiento (que el que és en peixos ho sabia tot!), per un gust acídul tan marcat que «parece una hoja de limón» (veg. més detalls sobre això en la nota 11 de l'article *LIBAN* del *DECH*).

Resta, és veritat, explicar el sufix -*ANDA*, que amb radicals nominals no té etimologia romànica. I això ens fa recaure en els dubtes sobre tota l'etimologia: car -*ANDA* sí que té aparició molt freqüent en l'onmàstica gàlica i cèltica (*TopHesp.* i, 82-90, 15; i ací *BARANA*): i si la terminació és cèltica, ¿seria això compatible amb aquests enllaços amb els noms romànics de la llima o del citrus? No és que la resposta hagi de ser forçosament negativa, però pel cap baix ens duria a considerables complicacions si ho vollem conciliar.

En conjunt sembla, doncs, més prudent admetre que és el tot, en el tipus etimològic *LĪMANDA*/*-ANDO-*, el que ha de ser pre-romà. Però en cap cas no podem donar cap valor a la temerària construcció d'un gal **LĪM-*, amb alternança dialectal *LĪM-*, suggerida per Hubschmid, i acceptada amb visible malagana per Wartburg (*FEW* v, 247-8): base «gàlica», sense cap parentela en el cèltic insular, i només fundada en el ll. *limen* 'travessar, linda', però com ja observa Wartburg aquest tindria ? indoeuropea i no pas *ei* (que és el que dóna *ē* en cèltic), segons els informes de Walde-H. I l'altre fonament que dóna per a aquest ètmon, cast. *leme*, no té amb això ni la més remota relació possible (veg. *DCEC*).

Si insistíssim en un origen cèltic, escauria més de pensar en l'arrel *SLIG-*, representada per l'irl. antic *sliachtad* 'acte d'allisar o aplanar', *sligim* 'untar, empastifar', amb sufix -*MA* o -*SMA*, que és com alguns